

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Maistrova ulica 10, 1000 Ljubljana

T: 01 369 59 00
F: 01 369 59 01
E: gp.mk@gov.si
www.mk.gov.si

Občina Vrhnika
Občinska uprava
Oddelek za prostor

obcina.vrhnika@brezpapirno.si

Številka: 35012-135/2023-3340-5
Datum: 8. 3. 2024

Zadeva: Usmeritve za pripravo Odloka o urejenosti naselij in krajine Občine Vrhnika za področje oglaševanja in označevanja mestnega središča Vrhnika

Zveza: vaš dopis št. 3503-4/2023-1 (5-07) z dne 12. 12. 2023

Ministrstvo za kulturo na podlagi prvega odstavka 122. člena v povezavi s 133. členom Zakona o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE in 95/23 – ZIUOPZP; v nadaljnjem besedilu: ZUreP-3) izdaja naslednje

**USMERITVE ZA PRIPRAVO
ODLOKA O UREJENOSTI NASELIJ IN KRAJINE
ZA PODROČJE OBVEŠČANJA IN OGLAŠEVANJA MESTNEGA SREDIŠČA VRHNIKA**

1. Podatki o vlogi

Ministrstvo za kulturo (v nadaljnjem besedilu: MK) je dne 13. 12. 2023 prejelo zgoraj naveden dopis, s katerim ste nas pozvali k izdaji usmeritev za pripravo Odloka o urejenosti naselij in krajine Občine Vrhnika za področje oglaševanja in označevanja mestnega središča Vrhnika (v nadaljnjem besedilu: OUNK mestno središče Vrhnika).

V vlogi je bil naveden spletni naslov, kjer je bilo objavljeno gradivo:

- Vrhnika – oglaševanje in označevanje mesta, Elaborat označevanja in oglaševanja mestnega središča Vrhnika, verzija 3.0 (izdelala delavnica d.o.o., št. projekta 021/2022, november 2022).

2. Usmeritve za pripravo OUNK mestno središče Vrhnika

Usmeritve so pripravljene v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine oz. na podlagi gradiva št. 350-0033/2023-3 z dne 7. 3. 2024.

2.1 Podatki o kulturni dediščini na območju obravnave

Obravnavano območje OUNK mestno središče Vrhnika obsega širše območje Tržaške in Ljubljanske ceste na Vrhniki ter Stare in Voljčeve ceste ter Cesto 6. maja. Omejeno je z začetkom pri kulturnem centru na jugozahodu in zaključkom pri uvozu na AC priključek Ljubljana – Koper na severovzhodu.

Območje urejanja zajema večje število enot registrirane kulturne dediščine, zato opozarjamo, da je za potrebe priprave OUNK mestno središče Vrhnika uporabiti ažurne podatke o kulturni dediščini. Podatki so za pregledovanje dostopni na spletnem pregledovalniku (<https://geohub.gov.si/ghapp/giskd/>).

2.2 Usmeritve varstva kulturne dediščine

Pri OUNK mestno središče Vrhnika je potrebno upoštevati določila in usmeritve ter varstvene režime enot registrirane kulturne dediščine, ki so navedeni v naslednjih prostorskih aktih in dokumentih:

- OPN Vrhnika (Ur. list RS, št. 27/14, 50/14 – teh. popr., 71/14 – teh. popr., 92/14 – teh. popr., 53/15, 75/15 – teh. popr., 9/17 – teh. popr., 9/17, 79/17 – teh. popr. in 12/18 – teh. popr., 60/19, 81/19, 105/23),
- OPPN za prenovo mestnega jedra Vrhnike (del Stara cesta - Vas) - (Naš časopis, št. 448/17) s konservatorskim načrtom za prenovo,
- OPPN za prenovo mestnega jedra Vrhnike (del Tržaška cesta – Cankarjev trg) - (Naš časopis, št. 449/17, 452/17 – teh. popr., 457/18 – teh. popr., 477/19, 496/21 – OPPN športni park) s konservatorskim načrtom za prenovo,
- OPPN za prenovo mestnega jedra Vrhnike (del Hrib – Gradišče) - (Naš časopis, št. 463/18) s konservatorskim načrtom za prenovo,
- Katalog urbane opreme Občine Vrhnika (izdelovalec Občina Vrhnika, Oddelek za prostor, januar 2017),
- Odločba o zavarovanju Cankarjeve rojstne hiše na Vrhniki (Ur.list LRS, št.26/1951, str.163, št.predpisa 139).

Priloženi elaborat navaja, da se v skladu s ciljem OUNK mestno središče Vrhnika zasnuje celovito javno likovno podobo mestnega središča z urbano opremo in scenarijem uporabe za sklop oglaševanja in označevanja, in sicer zlasti za:

- Toteme, panoje, označevanje in oglaševanje,
- Označevanje objektov (napisi, izveski, turistično usmerjanje),
- Senčnice, tende,
- Ulične izložbe.

Pri konceptu sta navedena 2 režima urejanja:

- Režim urejanja 1 (večji del Stare in Voljčeve ceste): predstavlja območje urejanja z urbano opremo, kjer so vsi oblikovalski prijemi podrejeni usmeritvami posameznih KNP in velja najstrožji režim skladno s soglasji ZVKDS – doda naj se: (OE Ljubljana) in
- Režim urejanja 2 (Tržaška in Ljubljanska cesta ter Cesta 6. maja): predstavlja območje urejanja z urbano opremo, kjer so vsi oblikovalski prijemi skladni z usmeritvami posameznih KNP, a so hkrati dopustni sodobnejši prijemi, predvsem izven varstvenega območja naselbinske dediščine. Za posamezne objekte varovane z EŠD – nadomesti naj se z EID je potrebno pridobiti soglasje ZVKDS. – pripomba: soglasje ZVKDS (OE Ljubljana) je potrebno pridobiti znotraj celotnega območja trškega jedra Vrhnike (EID 1-00843), ko gre za postavitev samostojnih elementov urbane opreme v prostoru.

Usmeritve izhajajo iz obstoječih prepoznavnih značilnosti prostora ter upoštevajo sodobne konservatorske pristope z vidika umeščanja novih vsebin, rab in njihovega označevanja v zgodovinskih mestnih in vaških jedrih. Usmeritve so podane ob predpostavki, da je na objektih znotraj naselbinskega jedra (na zgodovinskih in sodobnih objektih) označevanje dejavnosti s kulturnovarstvenega stališča sprejemljivo, a kljub temu izpostavljamo, da v tej fazi za celotno območje obravnave ter diverzitetu objektov in ambientov ni mogoče podati konkretnjših usmeritev. Zato v tej fazi usmeritve predstavljajo izhodišče za nadaljnje načrtovanje, niso pa dokončne, zato bo konkretne rešitve potrebno uskladiti z ZVKDS (OE Ljubljana) oziroma pridobiti ustrezne kulturnovarstvene akte.

Usmeritve:

- Predlagane rešitve morajo slediti prepoznavnim in varovanim prostorsko oblikovnim značilnostim ulic ter ohranjenim kvalitetnim prostorskim prvinam, ki so se izoblikovale skozi zgodovino. Oblikovna podoba novih označb ne sme zmanjševati kulturnega pomena ali vizualnih kvalitet območja varovanega kot kulturna dediščina. Prav tako nove označbe ne smejo prevladati nad vizualnimi kvalitetami posameznih stavb.
- Namestitev elementov oglaševanja za lastne potrebe in označevanja dejavnosti je dopustno na način, ki ni v nasprotju z varovanimi prvinami zavarovanega dela naselja ter posameznih zavarovanih stavb.
- Elementi oglaševanja morajo predstavljati del celovite oblikovne podobe stavbe. Oblikovanje je lahko v sodobnem likovno – arhitekturnem jeziku, a naj bo podrejeno varovanim lastnostim prostora.
- Umestitev elementov oglaševanja naj upošteva varovane vrednote posameznih objektov in ambientov. Izveski naj se na primer ne predvidijo na stavbah, kjer bi bistveno okrnile varovane vrednote ali celotno podobo kvalitetno zasnovanih pročelij ali, kjer bi bili zaradi posega tangirani avtentični elementi fasad. Potrebno je upoštevati, da se morebitne nove mikrolokacije preveri in določi na terenu skupaj s strokovno službo ZVKDS (OE Ljubljana).
- Zlasti za Staro cesto ter nekatere druge dele naselja oziroma stavbe so značilne historične oblike oglaševanja dejavnosti v obliki izveskov ali napisov na fasadah, kot posledica razcveta naselja v 19. stoletju. Elementi oglaševanja za lastne potrebe morajo izhajati iz za to območje zgodovinsko značilnih tipov oglaševanja. Potrebno jih je prilagoditi historičnemu značaju stavbe.
- Sprejemljiva je postavitev senčnikov, ki sledijo konceptu oblikovne podobe ulic in na način, ki ne bo okrnil varovane prvine prostora in objektov ter prepoznavne podobe prostora, ki ga prvenstveno tvorijo ulice, ulične fasade, zelene površine in podobno. Platno naj bo v svetlih pastelnih odtenkih (predvidoma barva naravnega bombažnega platna, peščena, bela, svetlo siva in podobno), brez izstopajočih napisov (kontrastne in nasičene barve, okrepljene črke ipd.).
- Prekrivanje celotnih izloženih oken z elementi oglaševanja ni dopustno.
- Potrebno se je opredeliti do količine in vrste načinov označevanja oz. oglaševanja za posamezni objekt, saj niso dopustne vse oblike (na enem objektu) hkrati.
- Oglaševanje na objektih naj se omeji na sam objekt in naj ne bo ločeno – npr. kot dodatno še na odmaknjenem označevalnem stebru.
- V primeru, da je v stavbi več dejavnosti, morajo biti označbe oblikovane enovito s skupnim načrtom kot en sklop elementov (na primer deljen izvesek, ena napisna tabla ob vhodu za več oglaševalcev).
- Dopustijo se napisi na oknih na način, da je še vedno omogočen pogled v notranjost (napis, logotip brez ozadja). Pozicioniranje in oblikovanje napisa mora biti skladno z likovno-arhitekturno zasnovo fasade ter velikostjo oken. Uporaba signalnih in izstopajočih

- barv ni primerna. Uporabijo naj se monokromne oblike označevanja (na primer enobarvni znaki oziroma napisi ali na princip mlečnega stekla oziroma brušenega stekla.)
- Materiali: materiali označb morajo biti skladni s historičnimi materiali in značilnostjo stavb ter uporabljeni s sodobnim oblikovanjem. Spodbuja se uporaba kovinskih, lesenih označb in napisov (črk) v fasadnem ometu. Uporaba plastike, svetlečih in odsevnih elementov ni dopustna.
 - Barve: Izogibati se je potrebno kričečim in signalnim oziroma nasičenim barvnim odtenkom. Uporabljene barve lahko zagotavljajo vizualni poudarek označbe, sočasno pa morajo biti podrejene značaju stavbe in njenemu kontekstu.
 - Priporočamo, da je izbira tipa črk (tipografija) na označbi ne glede na vrsto ali obliko skladna z obdobjem in značajem stavbe ali neposredne okolice. Na eni označbi ni priporočljiva uporaba več različnih vrst črk, temveč le različne velikosti. Predlagamo, da so napisi za posamezno dejavnost oblikovani v enotnem slogu upoštevajoč tudi značaj objekta (omejitev različnih vrst pisav, črk, njihove velikosti ipd.).
 - V primeru posegov v fasado je potrebno morebitne poškodbe popraviti s kompatibilnimi materiali tako v strukturi ometov, načinu obdelave kot barvi.

V priloženem elaboratu so izpostavljeni naslednji elementi urbane opreme:

1. Označevalni steber (3.4.01.)

Stališče: Navedeno je pogojno sprejemljivo. Namestitev elementov je dopustna na takih lokacijah, kjer postavitve ne bo v nasprotju z varovanimi prvinami zavarovanega dela naselja ali posameznih zavarovanih stavb.

2. Izvesek (3.4.02.)

Stališče: Izveski so sprejemljivi na določenih objektih starega mestnega jedra, zlasti na območju Stare ceste. Izveski naj se na primer ne predvidijo na stavbah, kjer bi bistveno okrnili varovane vrednote ali celostno podobo kvalitetno zasnovanih pročelij ali, kjer bi bili zaradi posega tangirani avtentični elementi fasad. Izvesek mora biti postavljen pravokotno na fasado. Locirani naj bodo neposredno nad vhodom ali v bližini vhoda. Nosilni elementi izveska morajo biti kovinski, nerjaveči in barvani z barvami odpornimi na sončne žarke. Materiali uporabljeni za izveske morajo biti skladni z značajem stavbe in dejavnosti, ki jo označujejo. Nosilne plošče in nosilci, ki se stikajo s fasado naj bodo majhni zaradi minimiziranja posegov v fasado historičnih objektov. Velikost izveska naj ne presega 70 x 70 cm. Potrebno je upoštevati, da se morebitne nove mikrolokacije preveri in določi na terenu skupaj s strokovno službo ZVKDS (OE Ljubljana).

3. Označevalna tabla na fasadi (3.4.03.)

Stališče: Označevalne table so sprejemljive tam, kjer to omogoča arhitekturna zasnova objekta. Ne predvidijo naj se na primer na stavbah, kjer bi bistveno okrnile varovane vrednote ali celostno podobo kvalitetno zasnovanih pročelij ali, kjer bi bili zaradi posega tangirani avtentični elementi fasad. Dopustni in v nekaterih primerih celo bolj ustrezni so horizontalni napisi na fasadah ali pritrjene črke v fasado objekta. Namestitev svetlobnih tabel ni dopustna, sprejemljivo je diskretno poudariti posamezne črke napisa.

4. Označevalna table – vhod (3.4.04.)

Stališče: Table na vhodu so sprejemljive tam, kjer to omogoča arhitekturna zasnova objekta. Ne predvidijo naj se na primer na stavbah, kjer bi bistveno okrnile varovane vrednote ali celostno podobo kvalitetno zasnovanih pročelij ali, kjer bi bili zaradi posega tangirani avtentični elementi fasad. Priporočamo, da so table pravokotne oblike, postavljene pokončno ali pa več tabel skupaj formira pokončno pravokotno obliko.

Umestitev označevalnih tabel in drugih elementov oglaševanja na vhodna vrata s kulturnovarstvenega stališča ni primerna.

5. Grafična oprema (izložba, okenska in vratna površina) (3.4.05.)

Stališče: Z navedenim se strinjamo. Dodajamo, da so dopustni napisi na oknih na način, da je še vedno omogočen pogled v notranjost (napis, logotip brez ozadja). Pozicioniranje in oblikovanje napisa mora biti skladno z likovno-arhitekturno zasnovo fasade ter velikostjo oken. Uporaba signalnih in izstopajočih barv ni primerna. Uporabijo naj se monokromne oblike označevanja (na primer enobarvni znaki oziroma napisi ali na princip mlečnega stekla oziroma brušenega stekla).

6. Informativna tabla (3.4.06.)

Stališče: Z navedenim se načeloma strinjamo. Namestitev informativnih tabel v odprtem prostoru je dopustna na način, ki ni v nasprotju z varovanimi prvinami zavarovanega dela naselja ali posameznih zavarovanih stavb. Priporočamo, da se v odloku predvidi tudi ležeče oziroma nagnjene (enostranske) informativne table.

7. A table (3.4.07.)

Stališče: Navedeno je sprejemljivo. A table so lahko sodobne, a naj bodo oblikovno nevtralne, lesene ali kovinske ter v neizstopajočih barvah. Priporočljivo je, da se A table ne umešča na ozke koridorje za pešce. Vsebina naj ne bo vizualno izstopajoča.

8. Oglasni pano (3.4.08.)

Stališče: Umeščanje oglasnih panojev je v območjih kulturne dediščine pogojno sprejemljivo. Namestitev oglasnih panojev v odprtem prostoru je dopustno na način, ki ni v nasprotju z varovanimi prvinami zavarovanega dela naselja – odprtega prostora ali posameznih zavarovanih stavb.

9. Usmerjevalna tabla (3.4.09.)

Stališče: Z navedenim se strinjamo.

10. Tenda in tipski senčnik (3.4.10.)

Stališče: Z navedenim se strinjamo.

Konkretne pripombe na prikazane primere v priloženem elaboratu:

- **Primer 1:** Tržaška cesta 8; EŠD 18025

Stališče: Na posameznem objektu je potrebno omejiti elemente urbane opreme oziroma oglaševanja dejavnosti – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja.

- **Primer 2:** Tržaška cesta 7

Stališče: Potrebno je upoštevati, da je osnovni namen označevanje dejavnosti in ne reklamiranje posameznih izdelkov.

Tudi v tem primeru velja, da je na posameznem objektu potrebno omejiti elemente urbane opreme – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja.

- **Primer 3:** Tržaška cesta 3A

Stališče: Prevelika gostota označevanja in oglaševanja z oblepljenjem celotnega objekta ni sprejemljiva. Logotipi na izložbah naj se zreducirajo tako, da ne bo na vsaki stekleni "poli" svoj logotip.

- **Primer 4:** Cankarjev trg 6

Stališče: Tudi v tem primeru velja, da je na posameznem objektu potrebno omejiti elemente urbane opreme – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja.

Predlagamo, da se označevanje omeji nad vhod in ne tudi na stransko fasado.

- **Primer 5:** Cankarjev trg 7

Stališče: Podobno kot v prejšnjih primerih je na posameznem objektu potrebno omejiti elemente urbane opreme – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja.

- **Primer 6:** Ljubljanska c.1; EŠD 17945

Stališče: Primer senčnice je ustrezen, menimo pa, da umestitev izveska ni ustrezna.

- **Primer 7:** Ljubljanska c. 6

Stališče: Se nahaja izven varovanih enot kulturne dediščine, zato le priporočamo, da naj se omeji elemente urbane opreme – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja.

- **Primer 8:** Stara cesta 10

Stališče: Podobno kot v prejšnjih primerih je na posameznem objektu potrebno omejiti elemente urbane opreme – niso dopustne vse oblike hkrati, ampak je potrebno izbrati 1 oziroma največ 2 obliki označevanja / oglaševanja. A tabla ni sprejemljiva.

- **Primer 9:** Ljubljanska c.3

Stališče: Se nahaja izven varovanih enot kulturne dediščine.

Lep pozdrav,

Pripravila:
Barbara Mlakar
vodja SNKD

Špela Spanžel
generalna direktorica
Direktorata za kulturno dediščino

Poslati (po e-pošti):

- Naslovnik
- ZVKDS OE Ljubljana, tajnistvo.lj@zvks.si